Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

VN/12576/2022
VN/12576/2022-UM-1

21.9.20222

Eduskunnan lakivaliokunta

Ulkoministeriön lausunto lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Yhdistyneiden Kansakuntien kanssa Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimivan Helsingin kriminaalipoliittisen instituutin perustamisesta tehdyn sopimuksen ja sen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt ulkoministeriön lausuntoa koskien otsikossa mainittua hallituksen esitystä (HE 97/2022 vp). Ulkoministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti HEUNI on perustettu vuonna 1981 Suomen ja YK:n välisellä sopimuksella (SopS 41 ja 42/1982). Sopimusta on muutettu vuonna 1987 tehdyllä pöytäkirjalla (Sops 47 ja 48/1987). Sopimuksessa on määritelty muun ohella instituutin tavoitteet ja tehtävät, instituutinasema YK:n ja Suomen hallituksen yhteisessä suojeluksessa, instituutin organisaatio ja yhteydet YK:iin, sekä isäntämaan hallituksen velvollisuudet ja YK:n velvollisuudet. Instituutin nimi muutettiin vuonna 1997 Suomen hallituksen ja YK:n välillä Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimivan Helsingin kriminaalipoliittisen instituutin perustamisesta tehdyn sopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyllä sopimuksella (Sops 60/1997) kuulumaan ”Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti”.

Vaikka instituutti on perustettu kansainvälisellä sopimuksella, on instituutin aseman järjestely jätetty esitöiden (HE 62/1982 vp) mukaan ratkaistavaksi Suomen valtion sisäisenä asiana ja instituutti on aikoinaan järjestetty Suomen valtion laitoksena. Myös instituutin henkilökunta on Suomen lainsäädännön alaista esimerkiksi virka- tai työsopimussuhteen ja muun oikeusase-

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	S-posti, internet E-post, internet E-mail, internet
Ulkoministeriö PL 176 00023 Valtioneuvosto	Ulkoministeriö Laivastokuja 3 00160 Helsinki	+358 2 951 6001	+358 9 629 840	kirjaamo.um@formin.fi www.um.fi

man osalta. Tästä syystä sopimus on aikoinaan voimaansaatettu asiasisältöisellä voimaansaattamislailla, johon on otettu instituutin aseman ja hallinnon järjestämistä koskevia säännöksiä (laki Yhdistyneiden Kansakuntien kanssa Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimivan Helsingin kriminaalipoliittisen instituutin perustamisesta tehdyn sopimuksen ja sen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta (582/1982, muutettu lailla 710/1987)). Sopimuksen määräykset, jotka eivät kuulu lainsäädännön alaan, on saatettu voimaan asetuksin (583/1982 ja 711/1987). Sopimuksen voimaattamislain 6 §:ään sisältyy asetuksenantovaltuus, jonka nojalla on annettu asetus Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimivasta Helsingin kriminaalipoliittisesta instituutista (630/1982, muutettu asetuksilla 712/1987 ja 988/2000).

Instituuttia koskevaan voimaansaattamislakiin esitetään nyt muutoksia. Asetus Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimivasta Helsingin kriminaalipoliittisesta instituutista kumottaisiin ja sen sijaan annettaisiin kokonaan uusi valtioneuvoston asetus. Muutosehdotusten tavoitteena on ajantasaistaa vanhentunutta lainsäädäntöä. Lisäksi tavoitteena on myös pyrkiä vahvistamaan HEUNIn itsenäisyyttä ja riippumattomuutta. Koska HEUNI:n toiminta perustuu Suomen ja YK:n välillä tehtyyn sopimukseen, on ehdotettujen muutosten oltava sellaisia, että ne eivät puutu tai muuta sopimuksessa sovittuja seikkoja.

Oikeusministeriö on asian valmistelun aikana konsultoinut ulkoministeriötä ja ulkoministeriö on lausunut hallituksen esityksestä lausuntokierroksen yhteydessä (lausunto PC0TQ3UY-20, 10.3.2022). Ulkoministeriö lausui oma toimialansa huomioon ottaen erityisesti instituuttia koskevaan voimaansaattamislakiin ehdotettujen muutosten suhteesta Suomen ja YK:n välillä tehtyyn sopimukseen. Ulkoministeriö piti ehdotettuja muutoksia kannatettavina eikä nähnyt ristiriitaa niiden ja Suomen ja YK:n välillä tehdyn sopimuksen ja sen vakiintuneen soveltamiskäytännön välillä. Lausuntokierroksen jälkeen lakiehdotukseen on tehty vain joitain lähinnä säädösteknisiä muutoksia, jotka eivät ulkoministeriön näkemyksen mukaan ole olennaisia siihen nähden, mikä on lain ja sopimuksen sisällön välinen suhde.

Hallituksen esitykseen on myös liitetty luonnos sopimuksen voimaansaattamislain muutetuksi ehdotetun 6 §:n asetuksenantovaltuuden nojalla annettavaksi uudeksi valtioneuvoston asetukseksi Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimivasta Euroopan kriminaalipolitiikan instituutista. Ulkoministeriön näkemyksen mukaan myöskään ehdotetun valtioneuvoston asetuksen sisältö ei ole ristiriidassa Suomen ja YK:n välillä tehdyn sopimuksen ja sen vakiintuneen soveltamiskäytännön kanssa.

Jakelu Eduskunnan lakivaliokunta

Tiedoksi UMIK, VSI, AVS-PAL, OIK-01, OIK-02